

Sarpsborg 23. april 2018

Til
Østfold fylkeskommune
v/Plan- og miljøseksjonen
Postboks 220
1702 SARPSBORG

Høringsuttalelse fra Sarpsborg næringsforening til fylkesplanen Østfold mot 2050

Fylkesplanen Østfold mot 2050 er sendt på høring med høringsfrist 23. april 2018.

Nedre Glomma er en viktig næringsregion i Norge. Sarpsborg Næringsforening mener fylkesplanen vil være en svært viktig premissgiver for regionens utvikling som framtidsrettet næringsregion. Næringsforeningen tar i hovedsak for seg Sarpsborgs muligheter og utfordringer i dette høringsnotatet, men presiserer behovet for regional samhandling og planlegging. Det vises derfor til Nedre Glomma Regionråds høringsuttalelse. Sarpsborg Næringsforening anser det som en klar styrke at regionens kommuner har samlet seg om en felles uttalelse om viktige regionale spørsmål og ber om at regionrådets innspill tillegges stor vekt i den videre behandling.

Overordnede føringer:

Fylkestinget har gitt to overordnede føringer til planarbeidet:

- Øke antallet arbeidsplasser mer enn befolkningsveksten
- Samordne innsatsen for utviklingen av framtidens kompetanse.

Sarpsborg Næringsforening anser disse føringene som svært viktige og avgjørende for Østfolds videre utvikling. Samtidig mener foreningen at disse ambisjonene ikke i tilstrekkelig grad er fulgt opp med konkrete tiltak i høringsdokumentet. Dersom antallet arbeidsplasser skal økes i tråd med ambisjonene, må det legges til rette både for vekst i eksisterende virksomheter og det må tiltrekkes nye bedrifter og arbeidsplasser til regionen. Foreningen mener derfor at næringsutvikling må underbygges med tilstrekkelige tiltak innen areal, infrastruktur og kompetanse slik at de overordnede føringene vil kunne oppnås.

Næringsområder:

Det er stort behov for næringsarealer med gode grunnforhold og nærhet til overordnet infrastruktur. Skal Sarpsborg kommune kunne tilby etablerte virksomheter mulighet til å utvikle seg, må det etableres nye næringsarealer. Foreningen mener det ikke tas tilstrekkelig høyde for behovet for næringsarealer i forslaget. Den store befolkningsveksten som er beskrevet i perioden gjør at behovet for *tilgjengelige* arealalternativer må være tilstede til enhver tid. Sarpsborg kommune har spilt inn at det foreslåtte tettstedsområdet Bjørnstad Vest tas inn som næringsområde. Sarpsborg Næringsforening mener dette er et svært viktig næringsutviklingstiltak, både for kommunen og regionen. Arealet kan med enkle midler være klart innen rimelig tid.

Rudskogen er ferdigregulert og det er allerede etablert viktige bedrifter på området. Rudskogen bør derfor inn som et prioritert område i planen. Forslaget om at området skal forbeholdes «motorsportaktiviteter» skaper unødige begrensninger på hva som er hensiktsmessig å etablere på dette området. Det må i stedet åpnes for flere ulike bedrifter som har nytte av en slik lokalisering. Eksisterende industri- og produksjonsbedrifter på Rudskogen vil ha nytte av en bedre veiforbindelse både mot E6 og mot E18.

Begrensningen som legges på etableringer av handel i et belte på 500 meter på hver side av E6 og E18 gjør etableringen av konkurransedyktige og miljøeffektive næringsvirksomheter svært komplisert.

Sarpsborg næringsforening mener derfor at arealpolitikken i planen, selv om man tar hensyn til kravet om fortetting og jordvern, legger for store begrensninger for etablering og utvikling av gode næringsarealer.

Om regional planbestemmelse om lokalisering av arbeids- og/eller besøksintensive virksomheter:

Sarpsborg Næringsforening er enig i at det er behov for å styrke sentrum slik at man oppnår god arealbruk og effektive transportvalg. Regionrådets forslag om å benytte betegnelsen «områdesentrene» er en mer presis og dekkende betegnelse enn «tettstedene», da «områdesentre» er et begrep som benyttes ellers i plandokumentet.

Regionrådet er usikker på fylkeskommunens hjemmel til å styre hvilke bedrifter som skal etablere seg hvor, basert på virksomhetenes «regionale eller nasjonale betydning», og etterlyser informasjon om hva som legges i dette begrepet. Man peker også på at slike bestemmelser bør ses i en større sammenheng, helst nasjonalt. Sarpsborg Næringsforening støtter dette, og mener at plandokumentets bestemmelser ikke bør være så rigide at det ikke er rom for næringslivet og kommunene til å foreta fornuftige avveininger om hensiktsmessige etableringer innenfor planens rammer. Skal slike bestemmelser etableres er det foreningens klare oppfatning at slike bestemmelser må etableres på nasjonalt nivå, slik at regionale forskjeller unngås.

Sarpsborg Næringsforening vil spesielt rette fokuset mot utviklingen av Grålum. Foreningen anser at forslaget slik det nå foreligger legger helt uakseptable begrensninger på utviklingen av området. Dette er i ferd med å bli et av Østfolds største kollektivknutepunkt med direkte bussforbindelse til Sarpsborg sentrum, Halden, Moss og Fredrikstad i tillegg til lokale ruter. Satsingen på å utvikle dette området har ført til flere viktige etableringer, og det er dannet et kompetansemiljø med ca. 2.000 kompetansearbeidsplasser som må videreutvikles. Etableringen av Sykehuset Østfold er en bekreftelse på at Grålum er et sentralt knutepunkt midt i Østfold.

Smart Mobilitet Grålum-prosjektet, som er et samarbeid mellom Sarpsborg kommune, Sarpsborg næringsforening og Smart Innovation Norway, er et godt tiltak som bidrar til å redusere de negative

konsekvensene som beskrives i planforslaget. Næringsforeningen er sterkt kritisk til formuleringene i forslaget da disse begrenser mulighetene i stedet for å legge til rette for næringsutvikling.

Om Regional planbestemmelse for lokalisering av handel:

Næringsforeningen støtter at handelen styres mot sentrum og at det lokale handelsbehovet ivaretas i nærmiljøet. Samtidig må det kunne være en praktisk orientert tilnærming til håndhevingen av denne regelen. Etablerte virksomheter må kunne flytte innenfor samme handelsområde uansett om bygget tidligere har vært brukt til store eller små varer. Regionrådet forutsetter at 500-metersforbudet ikke gjelder knutepunkter og bydelssentre definert i kommuneplanen. Næringsforeningen anser denne forutsetningen som svært viktig.

For mange av aktørene bak de såkalte «big-box-konseptene» vil det ikke være aktuelt å etablere seg i sentrum. Når disse heller ikke får anledning til å etablere seg i avlastningsområdene kan alternativet bli at disse flytter ut av fylket og at det dermed blir vanskelig å finne alternativ bruk av lokalene. Det vil også være vanskelig å definere konkret hvilke aktører som opererer innenfor den aktuelle bransjen (gartneri/hagesentre, biler/motorkjøretøy, etc.) da de tilbyr både varer innenfor og utenfor disse bransjene. Definisjonen av hvilke bransjer og produkter som inngår i «big-box-konseptene» er i stadig utvikling og kan følgelig ikke kun gjelde eksplisitt for Østfold.

Langsiktig grense mellom by, tettsted og omlandet:

Næringsforeningen mener det er svært viktig at området vest for Bjørnstad er videreført som framtidig tettstedsbebyggelse, og støtter Regionrådet i at det er stort behov for mer handlingsrom innenfor den langsiktige tettsteds grensa. Foreningen støtter også at det skal være mulig å endre de ytre grensene ved rulleringen av kommuneplanens arealdel.

Mot vest, i nærhet til knutepunktet E6, bybåndet Fredrikstad/ Sarpsborg, i båndet mellom Nedre Glomma og Mosseregionen, er det få arealer som ligger innenfor tettsteds grensen. I et langsiktig perspektiv mener næringsforeningen at det er riktig å tilrettelegge for mer utvikling vest for byen, og at det på sikt vil være nødvendig å utvide tettsteds grensen til å omfatte flere områder i denne retningen.

Dyrket mark og tilbakeføring til LNF:

Foreslått ordlyd i bestemmelsen i fylkesplanen er at dyrket mark ikke «skal» tas i bruk til utbygging. Regionrådet er tydelig på at det bør stå ikke «bør» tas i bruk. Næringsforeningen støtter dette. Arealer avklart i kommuneplanen som består av dyrket mark må kunne bebygges. Den rigide formuleringen som er foreslått kan forhindre helhetlige, gode løsninger. Det vises for øvrig til Oslofjordregionens strategidokument hvor det slås fast at: «*Vekst skal kunne prioriteres foran jordvern innenfor byene og tettstedene, samtidig som jordvern skal prioriteres utenfor byene og tettstedene*». Dette er en relevant problemstilling for Sarpsborg, men Næringsforeningen kan ikke se at dette er tilstrekkelig synliggjort i forslaget. Bruken av Borregaardjordene til relevant næringsaktivitet er et eksempel på jordbruksarealer i sentrum som bør kunne utnyttes – også for å redusere presset på jordbruksarealer utenfor sentrumsområdene.

Flerkjernet struktur, intercity og lokal kollektivtransport:

Sarpsborg Næringsforening støtter regionrådets påpekning om at byene er sentrale i å ta imot framtidig vekst, og viktigheten av flerkjernet struktur. Dette er i tråd med samordnet areal- og transportstrategi.

Transportsystemet er avgjørende for en god regional utvikling, og Næringsforeningen understreker viktigheten av at Intercityutbyggingen ikke forsinkes.

Det er helt avgjørende at traséen over Sarpsfossen blir vedtatt, og at bygging av vei- og jernbanebru gjennomføres så raskt som overhode mulig. Ambisjonene må være en raskere ferdigstilling enn det som har blitt forespeilet fra sentrale jernbanemyndigheter de siste ukene. Næringsforeningen ber spesielt om at endelig trasévalg avklares raskt slik at nærings- og boligutviklingen kan forholde seg til forutsigbare planer, og at dagens båndlegging av store arealer dermed kan oppheves. Næringsforeningen ber også om at arbeidet med stasjon og krysning av Glomma forseres og prioriteres slik at viktige byutviklingstiltak ikke stopper opp eller hemmes av mangeårig vei- og jernbaneutbygging.

Knutepunkter:

Næringsforeningen mener at fylkesplanen må presisere at det er kommunene som skal definere bydelssentre og kollektivknutepunkter.

Spredt næringslokalisering:

Sarpsborg Næringsforening støtter regionrådet i at spredt næringsbebyggelse må omfatte mer enn landbruk. Planens langsiktige karakter må ta høyde for at for eksempel natur- og opplevelsesnæring kan få langt større betydning enn man ser i dag.

Manglende samsvar mellom vedtatte planambisjoner og offentlig praksis:

Sarpsborg Næringsforening vil avslutningsvis peke på at det offentlige Østfold har et stort ansvar for «riktig» lokalisering av sine virksomheter. Sarpsborg Næringsforening har de siste årene sett en rekke eksempler på at statlige, fylkeskommunale og kommunale etater og institusjoner, stikk i strid med egne planer og føringer flyttes ut av sentrum.

Regional transportplan:

Fredrikstad Næringsforening og Sarpsborg Næringsforening har samarbeidet om samferdsel gjennom 2017 og utarbeidet en felles forståelse av utfordringer i transportsystemet i Nedre Glomma og Østfold for øvrig. Vi har derfor valgt å avgi en felles høringsuttalelse. Det vises til denne, men velger allikevel her kort å kommentere enkelte punkter.

Næringsforeningen gjør oppmerksom på at Bypakke Nedre Glomma peker på sambruksfelt, ikke rene kollektivfelt som tiltak for å prioritere kollektivtrafikk.

Satsning på kollektivtransport i fylket og regionen er viktig, men det må påpekes at moderne og konkurransedyktig lokal kollektivtransport internt i sentrumsområdene er en av de viktigste forutsetningene for en vellykket utvikling av byene. Næringsforeningen kan ikke se at Regional transportplan er tydelig nok på dette. Prioritering av tiltak for gående på strekninger under 2 km og for syklende på strekninger under 6 km er viktig, men kan ikke erstatte høyfrekvent, effektiv lokaltrafikk i sentrumsområdene. Næringsforeningen støtter derfor fullt ut «Prinsippene for utviklingen av kollektivtilbudet» slik det er beskrevet i Regional transportplan, men er bekymret for at formuleringene virker svakere i forslaget til fylkesplan.

Parkering:

Sarpsborg Næringsforening støtter ambisjonene om å redusere biltrafikken i regionen, men mener at retningslinjene for dette er alt for detaljerte. Dette må overlates til kommunene.

Vei:

Departementets bestilling av en KVV for rv 22/rv 111 Fetsund – Sarpsborg - Fredrikstad er et svært viktig tiltak som vil gi både lokal og regional effekt samt gi nasjonale fordeler ved å avlaste E6 i og rundt Oslo. Næringsforeningen vil i tillegg peke på at rv 111 i Sarpsborg mellom Hafslund og Rudskogen allerede er svært belastet og må prioriteres høyt. Vedtatte tiltak i bypakka må gjennomføres uten forsinkelser. Sarpsborg Næringsforening minner om at ny veibru og ny jernbanetrasé over Sarpsfossen er avgjørende viktig for Sarpsborgs utvikling.

Bomringen:

Det er viktig for nåværende og ny næringsvirksomhet at bommene plasseres slik at disse ikke skaper utilsiktede kjøremønstre og hindringer for etablerte virksomheter. Bompengesatsene og fordelingen av disse kostnadene må ta hensyn til ambisjonene om å legge til rette for vekst og nyetablering av bedrifter og arbeidsplasser. Ønsket om nødvendige finansieringsbidrag til veiutbygging gjennom bompengene bør ikke belaste næringstransporten for hardt.

Med vennlig hilsen

For Sarpsborg Næringsforening

Morgan Pettersen

Daglig leder